

גדר בישול בשבת

1. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קמ"ה:
מתניתין כל שבא בחמין מערב שבת שורין אותו בחמין בשבת וכל שלא בא בחמין מערב שבת מדיחין אותו בחמין בשבת
 חוץ מן המליח הישן (ודגים מלוחין קטנים) וקוליים האיספנין שהדחתן זו היא גמר מלאכתן:
 גמ' כגון מאי אמר רב ספרא כגון תרנגולתא דר' אבא
  - מה פירוש הביטוי 'בא בחמין'? מאיזה שלב אפשר לשרות את התבשיל בחמין שוב בשבת?
 העזר במקורות הבאים
2. רמב"ם הלכות שבת פרק כ"ב, ח'
 דבר שנתבשל קודם השבת או נשרה בחמין מלפני השבת אע"פ שהוא עכשיו צונן מותר לשרותו בחמין בשבת. ודבר שהוא צונן מעיקרו ולא בא בחמין מעולם מדיחין אותו בחמין בשבת אם לא היתה הדחתו גמר מלאכתו אבל אין שורין אותו בחמין.
  - כיצד מפרש הרמב"ם את הביטוי 'בא בחמין'?
3. רמב"ם הלכות שבת פרק ט', ג'
 המבשל על האור דבר שהיה מבושל כל צרכו או דבר שאינו צריך בישול כלל פטור.
  - מה הסתירה בדברי הרמב"ם? כיצד ניתן לישיבה? העזר במקורות הבאים
4. דרכי משה סימן שי"ח, ג'
 (ג) וצ"ע דהא לעיל כתב בשם הרמב"ם דאפילו לשרות אסור אלא כשנתבשל כל צרכו ואין לחלק לדעת הרמב"ם בין דבר לח לדבר יבש וכמ"ש לעיל וצ"ע:
  - מה הסתירה בדברי הרמב"ם? כיצד ניתן לישיבה? העזר במקורות הבאים
5. דרישה אורח חיים סימן שיח
 גם מה שכתב בית יוסף בסמוך (ד"ה אבל) אמה שכתב הרמב"ם ז"ל בפרק ט' זה לשונו המבשל על האור דבר שהיה מבושל כל צרכו פטור דמשמע מדברי הרמב"ם דבשלא נתבשל כל צרכו אף על פי שהגיע למאכל בן דרוסאי שייך ביה בישול וחיובי נמי מיחייב וכן כתב עוד בית יוסף אחר כך בסמוך בשם הרמב"ם קשה לי דאם כן דברי הרמב"ם קצת סתרי זה את זה שהרי כתב בפרק [כ"ב] [ה"ח] זה לשונו דבר שנתבשל קודם השבת או נשרה בחמין מלפני השבת אף על פי שהוא עכשיו צונן מותר לשרותו בחמין בשבת עכ"ל והביאו בית יוסף בסמוך (עמ' תו ד"ה והא, הא') וכתב עליו זה לשונו ונראה מדבריו דאפילו לא נתבשל כמאכל בן דרוסאי כיון שנשרה במים רותחין חשוב כמבושל לענין שלא יחשב כמבשל בשבת כששורה אותו בשבת בחמין עכ"ל והביא לו עוד ראיה מהמשנה. ואיך יהיו מחולקים כל כך הרבה. לענין בישול על האש אפילו הגיע למאכל בן דרוסאי סבירא ליה דיש בו משום בישול ולשרותו בחמין מתיר אפילו לא הגיע עדיין למאכל בן דרוסאי ומשמע דאיירי אפילו בשריית חמין דכלי ראשון ואפילו הכי מותר לשרותו בו. על כן נראה לעניות דעתי דגם הרמב"ם בנתבשל כמאכל בן דרוסאי נתבשל כל צרכו מיקרי לה וכדעת הרא"ש ורבינו. ואף שהמגיד משנה כתב על דברי הרמב"ם שדעת הרשב"א וקצת מפרשים שנתבשל כמאכל בן דרוסאי לית ליה משום בישול. ומשמע קצת דעת הרמב"ם אינו כן. מכל מקום אינו מוכרע דיש לומר דדעת המגיד משנה מדגילו שאר המפרשים דעתם בנתבשל כמאכל בן דרוסאי לית ביה משום בישול יש לפרש גם כן דעת הרמב"ם בהכי ודוק.
  - מה הקושי העיקרי בתירוץ הדרישה? העזר במקורות הבאים למציאת תירוץ נוסף
6. פרי מגדים אורח חיים אשל אברהם סימן שיח
 וכן מטין דברי הר"מ ז"ל פרק ט' מהלכות שבת הלכה ג' ופרק כ"ב הלכה ח', שלא יסתרו זה לזה, ועיין ב"י [עמוד תב ד"ה אבל; עמוד תו דבור ראשון] ודרכי משה [אות ג] ופרישה [דרישה אות ד ד"ה ג], ולמה שכתבתי אתי שפיר, דוודאי דבר שאין דרכו להתבשל לגמרי בכלי ראשון שהוסר מאש פשיטא דאסור להשים אחר כך בכלי ראשון שהוסר מאש, דכמאכל בן דרוסאי דמי וגרע מיניה, רק דבר שדרכו וטבעו קל להגמר בישולו בכלי ראשון אז שרי ליתן אח"כ, דאין בישול אחר בישול. ומה שכתב [המ"א] ומשמע משו"ע כו' "וטוב" להחמיר, אפשר כהאי גוונא דכתיבנא, דאם לא כן חיובא מחייב, וכדכתיבנא.
  - מה הקושי העיקרי בתירוץ הדרישה? העזר במקורות הבאים למציאת תירוץ נוסף

• אלו עוד דעות יש לביטוי 'בא בחמין'? העזרו במקורות הבאים

7. רש"י- על המשנה בדף קמ"ה:

כל שבא בחמין - כלומר שנתבשל:

שורין אותו בחמין - כדי שיהא נמוח:

8. רש"י- דף ל"ט.

כל שבא בחמין - כל מלוח שבא בחמין מע"ש חוזרין ושורין אותו בחמין בשבת ואין בו משום תיקון שהרי נתקן כבר:

• כיצד רש"י מבין את הביטוי? מדוע דווקא כאן רש"י משתמש במילה 'כלומר'? העזרו במקורות הבא

9. המב"ט תשובה רי"ג

וגם זה הוא ידוע לחכמים יצ"ו (ישמרם צור ויחיהם) שהם בקיאים בפלפול הלכה, כי אנחנו מפלפלים על לשונו של רש"י ז"ל כשאמר, כלומר, על איזה לשון מן הגמ', שהיה נראה איזה קושי, או משמעות אחר בלשון, ובא רש"י ז"ל לתקן הלשון.

10. שיירי כנה"ג, אר"ה, סימן תקמ"ג

דמסורת היא בידנו שאין המפרש אומר כלומר, או פירוש, אלא כשאפשר לפרש פירוש אחר ובא לשלול אותו, או שהוקשה לו שום קושי ואמר כלומר, או פירוש, לתרץ הקושי ההוא.

11. ב"י סימן שי"ח

ונ"ל דלישנא דמתני' קשיתיה דקתני שבא בחמין ולא קתני שנתבשל ומפני כך פירש"י בפ' כירה כל שבא בחמין כל מליח שבא בחמין מע"ש חוזרים ושורים אותו בחמין בשבת ואין בו משום תיקון שהרי נתקן כבר קצת עכ"ל כלומר דבא בחמין דקתני קאי בין לדבר מליח בין לשאינו מליח דבדבר מליח הוא ביאה לבד ובדבר שאינו מליח הוא בישול ואטו דבר מליח נקט שבא ולא נקט שנתבשל והרמב"ם לא נראה לו לידחק בכך ומש"ה סתם וכתב דבר שנתבשל או נשרה ולא חילק בין מליח לשאינו מליח.

12. תוספות דף ל"ט

כל שבא בחמין מלפני השבת - פירוש שנתבשל לגמרי כדמפרש לקמן בפרק חבית (דף קמה): כגון תרנגולת דרבי אבא שורין אותו בחמין אפילו בכלי ראשון.

• מה נפסק במחלוקת זו? העזרו במקורות הבאים.

13. שולחן ערוך סימן שיח סעיף ד

תבשיל שנתבשל כל צרכו, יש בו משום בישול אם נצטנן. הגה וי"א דוקא אם מצטמק ויפה לו (רבינו ירוחם ח"ג) ואם לא נתבשל כל צרכו, ואפילו נתבשל כמאכל ב"ד, שייך בו בישול אפילו בעודו רותח: וה"מ שיש בו בישול אחר בישול, בתבשיל שיש בו מרק, אבל דבר שנתבשל כבר, והוא יבש, מותר לשרותו בחמין בשבת.

14. משנה ברורה סימן שיח סעיף קטן לא

שנתבשל כבר - דוקא שנתבשל אבל אם לא נתבשל אלא נשרה מע"ש בכלי ראשון שהיס"ב אסור לשרותו בחמין שהיס"ב בשבת דאע"ג דאין כאן תוספת בישול מ"מ כ"ז שלא נתבשל ממש אלא היה בכלי ראשון ניתוסף בו קצת בישול כשמניחו פעם שני בחמין ויש מקילין בדבר ודעת הפמ"ג דהמקילין מיירי בדבר שדרכו וטבעו קל להגמר בישולו אף בכלי ראשון שהוסר מן האש אבל דבר שאין דרכו להתבשל לגמרי בכלי ראשון לכו"ע אסור וטוב להחמיר בכל גוונא ע"ש וכ"ז לענין לשרותו בכלי ראשון אבל לשרותו בכ"ש אף שהיס"ב יש להקל בכל גוונא כיון שבע"ש נשרה בחמין שהיס"ב:

• עפ"י המ"ב, האם מרן בשו"ע פסק כמו אחד מהתירוצים על הרמב"ם? כמו איזה פירוש בדברי הרמב"ם?